

KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING
Avdelning 1:3

DOM

2016-01-13

Meddelad i Jönköping

Mål nr 2478-15

1

KONKURRENSVERKET	
2016-01-14	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

KLAGANDE

Motorcentralen Bo Pettersson AB TaxiBoo, 556181-7148
Sommavägen 15
573 41 Tranås

MOTPARTER

1. Taxibil i Östergötland Aktiebolag, 556542-5666
Box 1407
600 44 Norrköping

Ombud: Advokat Henrik Stenberg och jur.kand. Andreas Bålfors
Avenir Advokater AB
Drottninggatan 19
602 24 Norrköping

2. Ydre kommun
Kommunkontoret
Torget 4
570 60 Ydre

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 3 september 2015 i
mål nr 2640-15, se bilaga A

SAKEN

Överprövning av en upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig
upphandling (LOU)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och förordnar att Ydre
kommuns upphandling såvitt avser särskild kollektivtrafik och komplette-
ringstrafik (paket 1) får avslutas först sedan rättelse skett i enlighet med vad
som anges i skälen för avgörandet.

- Klaganden/ombudet
- Motparten/ombudet
- Försäkringskassan
- Förvaltningsrätten
- Socialstyrelsen

Konkurrensverket

- För kännedom
- För åtgärd
- För delgivning

Dok.Id 182283

Postadress
Box 2203
550 02 Jönköping

Besöksadress
Slottsgatan 5

Telefon
036-15 68 00 (vx)
E-post: kammarrattenijonkoping@dom.se
www.kammarrattenijonkoping.domstol.se

Telefax
036-16 19 68

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Ydre kommun (kommunen) har genomfört en upphandling avseende särskild kollektivtrafik, skolskjuttrafik och kompletteringstrafik i Ydre kommun, dnr KS 2014/00065. Upphandlingen omfattar två delar, paket 1 och paket 2. Genom tilldelningsbeslut den 10 april 2015 antog kommunen Taxibil i Östergötland Aktiebolags (Taxibil) anbud avseende paket 1 som avser särskild kollektivtrafik och kompletteringstrafik.

Motorcentralen Bo Pettersson AB (TaxiBoo) ansökte om överprövning hos förvaltningsrätten som genom dom den 3 september 2015 avslog ansökan.

YRKANDEN

TaxiBoo yrkar att kammarrätten, med ändring av förvaltningsrättens dom, ska bifalla TaxiBoos ansökan och förordna att upphandlingen i den del som avser särskild kollektivtrafik och kompletteringstrafik (paket 1) inte får avslutas innan rättelse skett på så sätt att Taxibils anbud ska förkastas.

Kommunen och Taxibil motsätter sig bifall till överklagandet.

VAD PARTERNA ANFÖR

TaxiBoo

TaxiBoo anför detsamma som bolaget gjort i förvaltningsrätten samt tillägger i huvudsak följande.

Taxibil har offererat två fordon som inte uppfyller kravet om utsläppsklass Euro 5 eller högre. Även om detta krav inte ska vara uppfyllt vid anbuds-lämnandet måste det vara uppfyllt för de fordon som en leverantör faktiskt offererar. Det kan inte vara förenligt med förfrågningsunderlaget att uppge

fordon som inte kommer att användas för uppdragets genomförande. Taxibil har tidigare anfört att dessa båda fordon inte kommer att användas. Om Taxibil nu har ändrat sig och kommer att använda dessa fordon är kravet på att fordonen ska uppfylla utsläppsklass Euro 5 eller högre inte uppfyllt.

Taxibil har valt att använda sig av Ydre Taxi AB, Hans Samuelsson Taxi och Buss AB och Rydsnäs Taxi och Buss AB. Förvaltningsrätten har funnit att dessa bolag inte är att anse som underentreprenörer till Taxibil. Förvaltningsrättens tolkning av begreppet underentreprenör saknar dock stöd i lag och praxis. Förvaltningsrätten har inte beaktat att begreppet underleverantör inte ska göras beroende av samarbetsavtal eller liknande. Syftet med bestämmelsen i 11 kap. 2 § LOU är att upphandlande myndigheter ska ha möjlighet att kontrollera att en anbudsgivare har förutsättningar att åta sig det uppdrag som omfattas av upphandlingen. En sådan kontroll kan tillintetgöras om det är möjligt att anlita extern kapacitet. Det strider mot syftet med 11 kap. 2 § LOU och likabehandlingsprincipen. En transportör i ett transportavtal är att anse som underleverantör. Eftersom bolagen Ydre Taxi AB, Hans Samuelsson Taxi och Buss AB och Rydsnäs Taxi och Buss AB avser att utföra vissa körningar och tillhandahålla förare och fordon är dessa bolag att anse som underentreprenörer eller samverkande parter till Taxibil. Taxibil har inte lämnat efterfrågade uppgifter om bolagen Ydre Taxi AB, Hans Samuelsson Taxi och Buss AB och Rydsnäs Taxi och Buss AB:s tekniska och ekonomiska kapacitet. Taxibils anbud skulle därför ha förkastats.

Kommunen har trots att Taxibils anbud inte uppfyller samtliga obligatoriska krav inte förkastat Taxibils anbud. Eftersom endast två anbud lämnades avseende paket 1 har TaxiBoo lidit skada.

Kommunen

Det som TaxiBoo anfört om krav avseende fordon medges. Det är ostridigt att Taxibil har offererat två bilar som inte uppfyller kravet på utsläppsklass

Euro 5 eller högre. Det är korrekt att Taxibils anbud inte uppfyller detta krav oavsett vid vilken tidpunkt som avtalsvillkoret ska vara uppfyllt. Om Taxibil inte kommer att använda dessa fordon har Taxibil de facto inte offererat några fordon för uppdraget. Om Taxibil däremot avser att använda dessa fordon uppfylls inte avtalsvillkoret. Taxibils anbud skulle rätteligen inte ha kvalificerats.

Bolagen Ydre Taxi AB, Hans Samuelsson Taxi och Buss AB och Rydsnäs Taxi och Buss AB tillhandahåller i och för sig fordon åt Taxibil. Taxibil har dock inte anlitat dessa bolag för att utföra hela eller delar av nu aktuellt uppdrag. Föreliggande avtal mellan bolagen är mer jämförbara med leveransavtal än underleverantörs- eller underentreprenörsavtal. Den ekonomiska risken för uppdraget har inte genom avtalen överförts från Taxibil till bolagen Ydre Taxi AB, Hans Samuelsson Taxi och Buss AB och Rydsnäs Taxi och Buss AB. Kommunen har därför inte begärt in information om bolagens ekonomiska situation.

Taxibil

Taxibil instämmer i förvaltningsrättens bedömning och tillägger i huvudsak följande. Taxibil har till sitt anbud fyllt i och bifogat fordonsförteckning med återanskaffningsplan och har även förbehållslöst accepterat villkoren i modellavtalet. Taxibil har i sitt anbud angett att bolaget avser att anlita Rydén's Buss AB som underentreprenör. Transportörsavtalen är ett sätt för Taxibil att knyta till sig resurser i verksamheten. Det finns inget krav i avtalen att Taxibil måste använda resurserna till något särskilt uppdrag. Transportörsavtalen är ingångna långt före upphandlingen och saknar koppling till nu aktuellt uppdrag. Det finns inte något krav i förfrågningsunderlaget att tänkta resurser, såsom fordon, måste vara anbudsgivarens egna.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Krav gällande fordonen

Inledningsvis kan konstateras att det varken av LOU eller av allmänna EU-rättsliga principer följer att ska-krav behöver vara uppfyllda redan när anbudet ges in.

Kravet att fordon ska ha utsläppsklass Euro 5 eller högre anges i punkten 3.12.1.1. i modellavtalet. Enligt punkten 1.3 i samma avtal träder det, såvitt nu är av intresse, ikraft sedan det har undertecknats av parterna. Enligt kammarrättens mening kan det av förfrågningsunderlaget därmed inte utläsas att det aktuella kravet ska vara uppfyllt och kunna verifieras redan i samband med anbudslämnandet. Taxibil har även i anbudet, vilket i målet är ostridigt, uttryckligen accepterat samtliga villkor i modellavtalet. Det är inte visat att Taxibil skulle ha reserverat sig eller på annat sätt inte accepterat att uppfylla det ställda kravet vid fullgörande av uppdraget.

Det anförda medför även att det saknas skäl till ingripande med stöd av LOU på den grunden att Taxibils anbud inte uppfyller kravet enligt punkten 5.3 i förfrågningsunderlaget att i fordonsförteckning ange samtliga offerrade fordon.

Förtydligande/komplettering från Taxibil

Kammarrätten gör samma bedömning som förvaltningsrätten vad gäller TaxiBoos invändningar i fråga om kommunens begäran om förtydligande eller komplettering av Taxibils anbud.

Underentreprenörer/samverkande parter

I punkten 5.4 i förfrågningsunderlaget anges, såvitt nu är ifråga, att anbudsgivaren ska lämna uppgift om anbudsgivaren har för avsikt att anlita underentreprenör(er) för hela eller delar av uppdraget eller om uppdraget

kommer att utföras av flera samverkande parter. Om så är fallet ska anbudsgivaren även lämna in vissa i punkten 5.5 i förfrågningsunderlaget angivna uppgifter och handlingar.

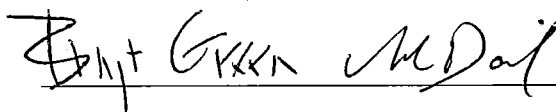
Taxibil har i sitt anbud uppgett att man avser att anlita Rydén's Buss AB för utförande av uppdraget och har beträffande detta bolag bifogat de i punkten 5.5 i förfrågningsunderlaget efterfrågade handlingarna.

TaxiBoo har dock anfört att Taxibil även haft för avsikt att anlita bolagen Ydre Taxi AB, Hans Samuelsson Taxi och Buss AB och Rydsnäs Taxi och Buss AB för utförande av uppdraget. Denna uppgift har inte tillbakavisats av Taxibil. Det är vidare ostridigt att Taxibil inte äger de fordon som bolaget har uppgett i den förteckning som bifogats anbudet. Av tillgängliga delar av transportörsavtal framgår att Taxibil har avtal med Ydre Taxi AB om utförande av uppdrag åt Taxibil rörande person- och budtransporter. Ydre Taxi AB har i sin tur transportörsavtal med bolagen Hans Samuelsson Taxi och Buss AB och Rydsnäs Taxi och Buss AB.

Det anförda innebär att Taxibil avser att anlita såväl Ydre Taxi AB som Hans Samuelsson Taxi och Buss AB och Rydsnäs Taxi och Buss AB för att utföra hela eller delar av det aktuella uppdraget. Frågan är om dessa bolag är att anse som underentreprenörer. Den omständigheten att de aktuella transportörsavtalen inte har upprättats med anledning av den aktuella upphandlingen utan tidigare behöver i sig inte innebära att de anlitate bolagen inte kan anses som underentreprenörer. Vid en sammantagen bedömning anser kammarrätten att bolagen Ydre Taxi AB, Hans Samuelsson Taxi och Buss AB och Rydsnäs Taxi och Buss AB är att anse som underentreprenörer i förhållande till Taxibil för utförande av hela eller delar av det aktuella uppdraget. Eftersom Taxibil i sitt anbud inte bifogat de i punkt 5.5 i förfrågningsunderlaget efterfrågade handlingarna avseende dessa bolag, har det kravet i förfrågningsunderlaget inte uppfyllts av Taxibil. Dess anbud borde därför ha förkastats. Genom

att ändå utvärdera Taxibils anbud har kommunen brutit mot likabehandlingsprincipen. TaxiBoo, som lämnade ett av två anbud avseende det aktuella paketet, har därmed riskerat att lida skada. Det finns därför grund för ingripande med stöd av 16 kap. LOU. Vad gäller val av åtgärd är det tillräckligt att den del av upphandlingen som målet gäller, dvs. särskild kollektivtrafik och kompletteringstrafik (paket 1), rättas på så sätt att en ny anbudsutvärdering genomförs vid vilken Taxibils anbud inte beaktas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Kammarrättsrådet Bengt Green (ordförande), kammarrättsrådet Anders Davidson (referent) och tf. kammarrättsassessorn Jan Käll har deltagit i avgörandet.

Föredragande: David Film

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**

DOM
2015-09-03
Meddelad i
Linköping

Mål nr
2640-15

SÖKANDE

Motorcentralen Bo Pettersson AB, 556181-7148
Sommavägen 15
573 41 Tranås

MOTPARTER

1. Ydre kommun
Torget 4
570.60 Ydre

2. Taxibil i Östergötland Aktiebolag, 556542-5666
Box 1407
600 44 Norrköping

SAKEN

Överprövning av upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 219982

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 406 581 04 Linköping	Brigadgatan 3	013-25 11 00 E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se	013-25 11 40	måndag – fredag 08:00-16:00

ANSÖKAN M.M.

Ydre kommun (kommunen) genomför en upphandling av "Särskild kollektivtrafik, skolskjutstrafik och kompletteringstrafik i Ydre kommun", dnr KS 2014/00065 (upphandlingen). Upphandlingen genomförs genom öppet förfarande och som tilldelningsgrund anges lägsta pris. Upphandlingen omfattar två delar, paket 1 och paket 2. Anbud får omfatta ett eller bägge anbudspaketen. Paket 1 avser särskild kollektivtrafik och kompletteringstrafik. Paket 2 avser skolskjutsar. Motorcentralen Bo Pettersson AB (Taxi-Boo) var en av två anbudsgivare gällande paket 1. Av tilldelningsbeslut den 10 april 2015 framgår att kommunen antagit anbud från Taxibil i Östergötland AB (Taxibil) avseende paket 1.

TaxiBoo ansöker om överprövning av upphandlingen i den del som avser paket 1 och yrkar att anbudet från Taxibil inte ska upptas till slutlig anbudsutvärdering.

Kommunen och Taxibil motsätter sig bifall till ansökan.

VAD PARTERNA HAR ANFÖRT

TaxiBoo

Krav gällande fordonen

Taxibil har angett sju fordon i sin fordonsförteckning. Inte i något fall är bolaget registrerad ägare till fordonen, inte heller är den namngivna underleverantören ägare till fordonen. Taxibil har därmed inte uppfyllt kravet på att visa fordonskapacitet.

Fordonen med registreringsnummer SKK 795 och DJD 966 har miljöklass 2005, vilket motsvarar Euro 4. Fordonen uppfyller därmed inte upphandlingens miljökrav Euro 5. Den återanskaffningsplan som Taxibil har gett in ger inte bolaget möjlighet att byta ut fordon på grund av att de inte uppfyller miljökraven. Eftersom angivna fordon ska användas under kontraktstiden får det ställda kravet om Euro 5 förstås som att det ska vara uppfyllt vid anbudsinlämnandet. Skall-krav ska som huvudregel vara uppfyllda vid anbudslämnandet. För att avvika från detta krävs att det tydligt angivits i förfrågningsunderlaget eller att det tydligt framgår av omständigheterna i övrigt. Av den aktuella upphandlingen framgår det inte tydligt att skallkrav gällande Euro 5 ska vara uppfyllt vid tidpunkten för avtalsstart. Det framgår däremot av punkt 7.4 i förfrågningsunderlaget att de anbud som uppfyller skallkraven kommer att utvärderas.

Eftersom Taxibil angett att fordonen har Euro 5 har Taxibil därmed även lämnat en felaktigt ifylld fordonsförteckning. Av formuleringen "efterfrågade uppgifter skall fyllas i" får det anses uppenbart att de uppgifter som efterfrågats också ska vara korrekta. Vidare omfattar det inskickade trafik-tillståndet därmed inte dessa fordon eftersom de inte är i samma bolag.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

Gällande kompletteringen avseende Euro 5 har Taxibil brutit ut delar av återanskaffningsplanen och satt dessa ur sitt sammanhang samt lagt till information som inte tidigare fanns. Sammantaget innebär detta att formuleringarna fått en ny innebörd. Taxibil uppfyllde inte skallkraven vid anbudstillfället utan har i efterhand lämnat en allmän utfästelse. Det svar som Taxibil har lämnat på kommunens begäran om förtydligande innebär en korrigerande av den information som lämnades vid anbudstillfället. Genom att Taxibil har tillåtit att korrigerera sitt svar för att uppfylla ställda skallkrav innebär det att kommunen har agerat i strid med likabehandlingsprin-

cipen. Gällande kompletteringen avseende de offererade fordonen innebär även denna att Taxibil har tillåtits ge in handlingar för att i efterhand uppfylla skall-kravet om fordonskapacitet.

Underentreprenör/samverkande part

Kommunen anser inte att det funnits någon skyldighet för Taxibil att lämna uppgifter om Ydre Taxi AB (YT), Hans Samuelssons Taxi och Buss AB (HS) samt Rydsnäs Taxi och Buss AB (RTB) såsom underentreprenörer. Detta eftersom Taxibil har tecknat ett transportörsavtal med bolagen innebärandes att dessa tre bolags personella resurser och fordonsresurser tillfaller Taxibil. Kraven i 5.5 i förfrågningsunderlaget gäller såväl underentreprenör som samverkande parter. Samverkande parter får i sammahanget ses som tillgång till andra företags kapacitet (jfr 11 kap. 12 § LOU). I transportörsavtalen framgår det att Taxibils förpliktelse är att tillhandahålla beställningscentral för person- och budtransporter. Bolagens förpliktelse är att på uppdrag utföra transporterna efter tilldelning från Taxibil eller beställning direkt från kund. Det framgår inte annat än att uppdragen ska ske i respektive bolagsnamn och bolagen verkar ha alla möjligheter att tacka nej till uppdrag samt autonomt styra över sin verksamhet. Bolagen bör ses som underentreprenörer oavsett vad bolagen väljer att kalla avtalsförhållandet. Om förvaltningsrätten skulle finna att de inte är underentreprenörer är de i vårt fall samverkande parter.

Kommunen

Krav gällande fordonen

I det aktuella fallet föreligger två krav, ett skall-krav om att anbudsgivaren till sitt anbud ska lämna en ifylld fordonsförteckning och ett kommersiellt

krav om att de bilar som används vid uppdragets utförande lägst ska inneha Euro 5. Det är ostridigt att Taxibil har lämnat en ifylld fordonsförteckning.

Kravet på Euro 5 framgår av modellavtalet och avser ett kontraktsvillkor, vilket ska vara uppfyllt senast vid tidpunkten för avtalsstart. Det skulle vara oförenligt med proportionalitetsprincipen att kräva att kontraktsvillkor ska vara uppfyllda redan vid tidpunkten för sista anbudsdag. Taxibil har till sitt anbud bifogat en återanskaffningsplan där Taxibil försäkrar att nya fordon som uppfyller kraven i avtalet kommer att införskaffas i samråd med kommunen. Detta har även bekräftats av Taxibil vid begäran om förtydligande. Kommunen kan därmed inte anta annat än att det aktuella kontraktsvillkoret kommer att vara uppfyllt vid tidpunkten för avtalsstart. Det är även ostridigt att Taxibil till sitt anbud har bifogat ett skriftligt åtagande om att samtliga fordon som kommer att användas i avtalet kommer att uppfylla samtliga krav. Innehållet i det anbud som är lämnat av Taxibil måste således anses utgöra samma form av garanti för att kontraktsvillkoren uppfylls som anbud där anbudsgivare i fordonsförteckningen har hänvisat till ett nytt okänt fordon som ännu inte har införskaffats. Om förvaltningsrätten skulle finna att det föreligger en viss otydlighet i Taxibils anbud måste det anses oproportionerligt att utesluta Taxibil mot den grunden.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

Kommunen bestrider att Taxibil har tillåtits inkomma med nya uppgifter efter anbudstidens utgång i syfte att uppfylla skall-kraven. Enligt den fordonsförteckning som Taxibil lämnat innehar samtliga fordon Euro 5. Det fanns vidare ingenting i anbudet som indikerade på att Taxibil inte förfogade över de offererade fordonen. Först sedan kommunen erhållit Taxiboos ansökan om överprövning valde kommunen att ifrågasätta de uppgifter som Taxibil hade lämnat i sitt anbud genom en begäran om komplettering/förtydligande enligt 9 kap. 8 § LOU. Det strider inte mot likabe-

handlingsprincipen att begära in kompletterande uppgifter som härrör till ett krav såvida det inte i upphandlingsdokumenten uttryckligen krävdes att dessa upplysningar skulle ha getts in vid äventyr att anbudssökanden annars skulle uteslutas från upphandlingsförfarandet. Genom kompletteringen och förtydligandet visade Taxibil att bolaget förfogade över samtliga offererade bilar genom transportörsavtal. Vidare hänvisade Taxibil till en anbudsbilaga där de har utfäst en garanti för att samtliga fordon som kommer att användas för uppdraget kommer att inneha Euro 5. Därmed föreligger inga tvivel om att det kommersiella villkoret om Euro 5 kommer att vara uppfyllt vid tidpunkten för avtalsstart.

Underentreprenör/samverkande part

Enligt punkt 5.5 i förfrågningsunderlaget ska anbudsgivaren lämna uppgift om eventuella underentreprenörer. För paket 1 skulle Taxibil inte anlita någon underleverantör. Det är ostridigt att Taxibil inte äger de bilar som offererats i fordonsförteckningen. Fordonen ägs av RTB samt HS. Kommunen har varit i kontakt med Taxibil gällande detta och har erhållit ett tillfredställande svar. Taxibil har förklarat att bolaget har transportörsavtal med YT, som i sin tur har transportörsavtal med både HS och RTB. Genom transportörsavtalen förfogar Taxibil över de offererade fordonen. Uppdraget särskild kollektivtrafik, paket 1, kommer således inte till någon del att utföras av de tre bolagen som Taxibil har transportörsavtal med varför de tre bolagen inte kan anses utgöra underentreprenörer.

Taxibil

Krav gällande fordonen

Det är ett skall-krav enligt punkt 5.4 i förfrågningsunderlaget att lämna in en fordonsförteckning. I modellavtalet är det ett skall-krav att fordonen ska

ha minst miljöklass Euro 5. Detta är något entreprenören ska rätta sig efter när trafiken går igång. Det vore orimligt att ställa krav på att en anbudsgivare ska uppfylla kraven enligt modellavtalet när tilldelning inte har skett. Taxibil har intygat att samtliga villkor enligt modellavtalet kommer att efterlevas om Taxibil tilldeas upphandlingen.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

Taxibil har inte tillåtits inkomma med nya uppgifter. Taxibil har endast inkommit med svar för att förtydliga sitt anbud.

Underentreprenör/samverkande part

Taxibil har angett att bolaget avser att anlita Rydéns Buss AB som underleverantör. Taxibil har ett transportörsavtal sedan tidigare med RTB samt med HS genom YT. Dessa bolag har under en längre tid varit anslutna till Taxibil genom ett transportörsavtal som reglerar att dessa fordon förfogas av Taxibil. Det är inget skall-krav att vid anbudsinlämnandet inkomma med uppgifter som transportörsavtal som visar att bolaget förfogar över de fordon som angetts i avtalet. Taxibil har dock enligt kommunens begäran kompletterat med handlingar som visar att bolaget har ett regelrätt avtal med ovanstående bolag och därmed äger rätten att förfoga över de fordon och den kapacitet som angetts i anbudet.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upp-

handlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 6 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

I mål om ingripande enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter han grundar sin talan och att domstolen är begränsad till de grunder som parten har åberopat (jfr RÅ 2009 ref. 69).

Utredningen i målet

Förfrågningsunderlaget, huvudtexten

4. Förteckning av innehållet i förfrågningsunderlaget

Dokumentnamn	Bilaga nr
Denna huvudtext	
Prisbilaga särskild kollektivtrafik	1
Prisbilaga skolskjuts	2
Fordonsförteckning	3
Kontaktformulär	4

5. Kravspecifikation

5.1. Krav på att anbud innehåller efterfrågade uppgifter

Anbud skall innehålla de i förfrågningsunderlaget efterfrågade uppgifterna för att kunna prövas. Villkorade anbud, eller anbud med reservationer, kommer inte att utvärderas. Anbud som inte uppfyller de i för-

frågningsunderlaget ställda skall-kraven kommer heller inte att utvärderas utan diskvalificeras som ej fullständiga. Det är anbudsgivarens skyldighet att tillse att efterfrågade skall-krav är uppfyllda. Efter anbudstidens utgång kan anbud förtydligas eller kompletteras endast om Ydre kommun så begär och om detta kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

5.3 Fordon och utrustning

Ydre kommun ställer ett antal krav på de fordon, inklusive reservfordon, som skall användas för att utföra trafiken i Ydre kommun regi. Samtliga offererade fordon **skall** anges i bifogat dokument i "Fordonsförteckning" och bifogas anbudet. I dokumentet efterfrågade uppgifter **skall** fyllas i enligt angivna exempel. Vid utbyte av redovisade fordon under avtalstiden på grund av uppnådd maxålder (se avsnitt 3.13 i modellavtalet) **skall** återanskaffningsplan bifogas anbudet.

5.4 Organisation

Anbudsgivaren **skall** i anbudet, tydligt beskriva sin organisation och den personella kompetens som anbudsgivaren innehar så att det klart framgår hur anbudsgivaren avser att utföra uppdraget enligt gällande, i modellavtal och förfrågningsunderlag, ställda krav. Anbudsgivaren **skall** vid presentationen av organisationen beskriva följande områden mot bakgrund av den tjänst som upphandlas:

[---]

- Uppgift om anbudsgivaren har för avsikt att anlita underentreprenör(er) för hela eller delar av uppdraget, eller om uppdraget kommer att utföras av flera samverkande parter

5.5 Underentreprenör/Samverkande part

Om anbudsgivaren avser att anlita underentreprenör(er) för hela eller delar av uppdraget, eller om uppdraget kommer att utföras av flera sam-

verkande parter, **skall** anbudsgivaren visa att underentreprenör(er)/samverkande part(er) har teknisk och ekonomisk kapacitet för uppdraget genom att lämna in följande handlingar/uppgifter beträffande underentreprenör(er)/samverkande part(er) tillsammans med anbudet:

- Uppgift om respektive företags firma och organisationsnummer
- Underentreprenörs/samverkande parts senast fastställda årsredovisning inklusive revisionsberättelse
- Kopia på underentreprenörs/samverkande parts trafiktillstånd avseende buss och/eller taxi alternativt aktuell ansökan om trafiktillstånd med buss/taxi. Om tillstånd saknas skall orsaken anges

5.7 Modellavtal

Anbudsgivaren **skall** i anbudet redovisa att samtliga villkor i modellavtalet jämte bilagor accepteras.

Förfrågningsunderlaget, fordonsförteckning

I fordonsförteckningen ska datum, anbudsgivare, fordonstyp (fabrikat), årsmodell, registreringsnummer, registreringsdatum, antal platser, Euro-klass och drivmedel anges.

Modellavtalet

1.3. Avtalstid

Avtalet träder i kraft sedan det har undertecknats av parterna, gäller tidigast från och med 2015-07-01 och är gällande till och med den 30 juni 2020 med rätt för Ydre kommun att förlänga avtalstiden 1 + 1 år. [— —]

3.12.1.1. Fordon klass 1(8)

Fordon skall uppfylla utsläppsklass Euro 5 eller högre.

Taxibils anbud

Av Taxibils anbud framgår bl.a. att Taxibil avser att anlita Rydéns Buss AB som underentreprenör samt att Taxibil har inlämnat en fordonsförteckning där uppgifter finns ifyllda i samtliga kolumner.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

I utdraget ur transportörsavtalet mellan Taxibil och YT av den 20 april 2014 framgår bl.a. följande. Parterna har genom avtalet överenskommit om villkoren för YT:s utförande av uppdrag åt Taxibil rörande person- och budtransporter. Taxibil ger YT i uppdrag att utföra person- och budtransporter enligt tilldelning från Taxibil eller beställning direkt från kund. Taxibil tillhandahåller beställningscentral för person- och budtransporter.

I utdragen ur transportörsavtalen mellan YT och HS samt YT och RTB av den 15 juni 2014 anges bl.a. följande. YT förbinder sig att driva beställningscentral för transporter med personbil eller lätt lastbil och idka därmed förenlig sidoverksamhet.

Förvaltningsrättens bedömning

Krav gällande fordonen

TaxiBoo har anfört (i) att inte alla av Taxibils fordon innehar miljöklass Euro 5 (ii) att Taxibil inte har visat att det har fordonskapacitet för uppdraget samt (iii) att Taxibil inte har lämnat korrekta uppgifter i sin fordonsförteckning och att bolaget därmed inte kan uppfylla kravet på att lämna en ifylld fordonsförteckning med efterfrågade uppgifter.

Villkoret, att fordon ska uppfylla utsläppsklass Euro 5 eller högre, står i det så kallade modellavtalet punkt 3.12.1.1. Modellavtalet är inte en del av förfrågningsunderlaget såsom det definierats av kommunen (se punkt 4 i förfrågningsunderlaget) men anbudsgivare ska redovisa att samtliga villkor i modellavtalet jämte bilagor accepteras (se punkt 5.7 i förfrågningsunderlaget). Av modellavtalet punkt 1.3 framgår att avtalet träder i kraft när parterna har undertecknat det. Med beaktande av det angivna anser förvaltningsrätten att villkoret gällande utsläppsklass Euro 5 ska vara uppfyllt först vid utförandet av aktuellt uppdrag. Det är därmed inte ett obligatoriskt krav som anbudsgivare måste visa är uppfyllt avseende de fordon som denne förfogar över vid anbudstidpunkten. Det förhållandet att två av de fordon som Taxibil angett i dokumentet fordonsförteckning inte innehar utsläppsklass Euro 5 innebär således inte att det finns skäl för ingripande enligt LOU.

Vad gäller punkt 5.3 i förfrågningsunderlaget konstaterar förvaltningsrätten att de krav som uppställs är att anbudsgivaren ska lämna in en ifylld fordonsförteckning där de offererade fordonens anges och efterfrågade uppgifter anges. Det framgår inte av punkt 5.3 i förfrågningsunderlaget att anbudsgivaren måste äga eller visa att företaget förfogar över de offererade fordonen. Mot denna bakgrund, samt med beaktande av att det av handlingarna i målet framgår att Taxibil har lämnat in en fordonsförteckning där de uppgifter som efterfrågats har fyllts i, anser förvaltningsrätten inte att det är visat att Taxibil brister i uppfyllande av kravet i punkt 5.3 i förfrågningsunderlaget. Vad TaxiBoo därvid anfört rörande uppgift om Euro 5 och åberopade trafikillstånd föranleder inte annan bedömning. Inte heller i detta avseende finner förvaltningsrätten således att det TaxiBoo anfört medför att det finns skäl för ingripande enligt LOU.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

Förvaltningsrätten har ovan konstaterat att villkoret gällande utsläppsklass Euro 5 inte ett obligatoriskt krav utan ett kontraktsvillkor som ska vara uppfyllt vid utförandet av det aktuella uppdraget. Vidare har förvaltningsrätten funnit att det inte uppställs något krav på att anbudsgivaren ska visa att denne äger eller förfogar över de fordon som anges i fordonsförteckningen. Vad TaxiBoo anfört om otillåtna kompletteringar i dessa delar medför därmed inte heller att det finns grund för någon åtgärd enligt LOU.

Underentreprenör/samverkande part

Av punkt 5.4 i förfrågningsunderlaget framgår att anbudsgivaren ska lämna uppgift om anbudsgivaren har för avsikt att anlita underentreprenör för hela eller delar av uppdraget eller om uppdraget kommer att utföras av flera samverkande parter. Om så är fallet ska anbudsgivaren även lämna in vissa i punkt 5.5 i förfrågningsunderlaget angivna handlingar.

Frågan som förvaltningsrätten har att ta ställning till är om något av bolagen YT, HS och RTB är att anse som underentreprenör eller samverkande part till Taxibil.

Förvaltningsrätten konstaterar att "underentreprenör" och "samverkande part" inte är ett begrepp som återfinns i LOU samt att det inte heller i förfrågningsunderlaget har angetts vad som avses med begreppen.

Begreppet "underentreprenör" bör enligt förvaltningsrättens mening motsvara det närliggande begreppet "underleverantör". Begreppet "underleverantör" återfinns i LOU men någon närmare definition av begreppet anges inte i lagtexten.

Av ett avgörande från Kammarrätten i Stockholm framgår bl.a. att förvaltningsrätten, i vilkens bedömning kammarrätten instämde, efter en direktivkonform tolkning konstaterade att begreppet "underleverantör" ska förstås som tredje man i förhållande till avtalsrelationen mellan anbudsgivaren och den upphandlande myndigheten samt att det låg närmast till hands att tolka uttrycket "underleverantör" som varje annan juridisk eller fysisk person som anbudsgivaren avser att anlita för att genomföra hela eller del av uppdraget (se Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr 567-14).

Vad gäller begreppet samverkande part ligger det närmast till hands att kommunen med detta begrepp avser situationen att bolag har gått samman för att utföra det upphandlade uppdraget gemensamt.

Det är ostridigt att Taxibil inte äger de fordon som bolaget har uppgivit i sin fordonsförteckning utan att fordonen ägs av andra juridiska personer. Det förhållandet att Taxibil avser att nyttja fordon som ägs av tredje man vid utförande av uppdraget innebär dock, enligt förvaltningsrätten, inte att de bolag som innehar dessa bilar utgör underentreprenörer eller samverkande part i den mening som ovan angetts.

Såvitt gäller i målet ingivna avtal med kontraktsparterna YT, HS och RTB kan konstateras att dessa ingåtts redan under 2014 och inte, såvitt framkommit, är upprättade med anledning av nu aktuell upphandling. Härtill kommer att endast vissa delar av avtalen har ingetts i målet. Utifrån detta underlag och vad som i övrigt framkommit bedömer förvaltningsrätten att det inte är visat i målet att nyss nämnda bolag kommer att agera underleverantör eller samverkande part till Taxibil i upphandlingen. Skäl för ingripande enligt LOU föreligger således inte på denna grund.

Sammanfattningsvis saknas skäl att på av sökande angivna grunder förordna om någon åtgärd enligt LOU. Ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D-LOU)

Tomas Kjellgren

Föredragande har varit Christine Lindström.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att prövningstillstånd meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. **I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att avtal inte får ingås, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet.** Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen.
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet.
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd.
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta.
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.